

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP.

AZ EGYHÁZ ÉS ISKOLA KÖRÉBŐL.

SZERKESZTŐSÉG,

hova a lap szellemi részét illető minden küldemény intézendő: Nagy-Várad-utca 2127.

Megjelen hetenként egyszer, szombaton, egy íven.

Előfizetési ár egész évre 5 frt. félévre 2 frt. 50 kr. Hirdetések díja: 100 szóig 1 frt; 200 szóig 2 frt; a másodszori hirdetésnél 100 szóig 80 kr; harmadiknál 70 kr. Bélyegdíj minden hirdetésnél külön 30 kr.

KIADÓ HIVATAL.

hova a lap anyagi dolgaira vonatkozó minden közlemény és küldemény intézendő: Fűvészkert-utca 1080.

Tartalom. Nosce te ipsum. Bihari Lajos. — Tárca. Adalékok stb. Tóth S. — Részletek a „Nagyvárad-i ev. ref. egyház történelme” cz. műből. Dombi Lajos. — Visszhang. Egy pap. — A felső-szabolcsi ev. ref. egyházmegye közgyűlése. Nagyváthy Ferencz. — Böngészet és egy kis statisztika egy könyvből. Keszi Hajdú Lajos. — Külföld. — Irodalom. — Különfélék. — Szerkesztői posta.

Nosce te ipsum.

I.

Az 1881—82-ik debreczeni zsinat tartama alatt hittanhallgató voltam. Nagy szerencse, mert szem- és fültanúja leheték a törvények alkotásának, melyek ma kormányoznak bennünket. Emlékezem, hogy míg theologus barátaim csaknem kivétel nélkül ellenszenveztek a zsinat legtöbb alkotásaival s ha zsinati tagok lehettek volna, bizonyára az oppositíóhoz szegődnek: addig én — sokszor az ő nagy bosszúságokra — föltétlenül jóknak, édes magyar ev. ref. egyházunkat okvetetlenül boldogítóknak, üdvöseknek tartottam a zsinat minden intézkedéseit, még a legnagyobb port vert lelkészválasztási törvényeket is. Azóta annyi hírlapi cikk jelent meg immár a zsinati törvények sok §-a ellen, hogy összeszedve talán egy kis kötetet is alkotna. Hiába, a végrehajtás sok nehézségekbe ütközött s idő kell, míg a szép elmélet életté válhatik. Az én nézetem azonban a zsinati törvények irányában maig sem változott; hiába a sok gáncs, én most is úgy vagyok meggyőződve, hogy azok ev. ref. egyházunkban egy boldog korszak küszöbének alapját képezik, szerencsés és a megoldott ügyekben egyelőre jobbakkal nem is helyettesíthető alkotások. És valamint a zsinat tartama alatt is engem nem a meghozott törvények aggasztottak, hanem sokkal inkább az keserített el, a mire a zsinat figyelme ki nem terjedett, vagy a minek tárgyalásába a korszellemtől, vagy

a százados szokásoktól félve, belebocsátkozni nem merészkedett: úgy most is hézagokat látok a törvényben, melyek betöltésre várnak, hiányokat, melyeknek pótlására égető szükség van, függő kérdéseket, melyekre nincsen felelet. S ha hozzá veszem ehhez azon keserű tapasztalásomat, mely talán napról-napra mindig keserűbb lesz, hogy mint a ragály, akként terjed napjainkban a vallástalanság falun és városon, hogy a palotákban és a kunyhókban, az intelligentiánál és a plebsnél szégyenlik immár a Krisztus evangéliomát, az élet örökös, anyagi lármája között siketekké lesznek a vallás hívogató szavára, vagy ha meghallják is, hát a „szántóföldet vettem, öt igabarmot vettem, feleséget hoztam, nem mehetek” stb.-féle mentségekkel állanak elő: hát még inkább érzem, s minthogy érzem, hát ki is nyilvánítom, hogy a debreczeni zsinat által alkotott törvények mellett életkérdés volna oly törvényeknek létrehozása még, melyek ne féljenek a hit tárgyaival, a dogmákkal is foglalkozni, ne féljenek egyöntetű liturgiát behozni, szigorú egyházi fegyelmet alkotni, megakadályozni a naponként terjedő hitetlenséget, megtörni a közönyt, villanyos erőt lehelni a magyarországi ev. ref. egyház immár petyhüdő testébe, fölrázni a zsibbadtságot, fölébreszteni az aluszékonyságot, meggyógyítani a betegséget!

Nagy fát mozgatsz fiatal barátom, — hallok a hangokat, — hát azután hogy akarnád mindezeket elérni, hadd lássuk csak konkrét javaslatod! Ilyennel előállni nem merészkedem, én fájó szívvel csak azt látom, hogy a bajok léteznek, én csak azt tudom, hogy nincs a világnak argumentátora, ki be tudná bizonyítani előttem, hogy a változt mizériák csak rémképek s hogy én sötét szemüvegen nézem a dolgokat. Tétova a hit tárgyainál, zavar a liturgiában, bomlás az egyházi fegyelemnél, hitetlenség, erkölcsstelenség napirenden vannak. A szószék veszteni kezdi jelentőségét, a „műveltek” e felett magasan képzelik ma-

gokat, a köznép pedig nem lát benne „hasznot.“ Péter apostol ékesszólása nem volna ma képes, nem mondom, hogy 3000, csak 3 lelket megtéríteni se! Prófétálni nem tudok, pessimista se voltam soha is, de az a fokozatos sülyedés, melyet a vallás és erkölcs terén még a mi egyházunknál is tapasztalhatunk, nem sok idő múlva, matematikai szükségességgel az örvény szélére visz, hol az elmerüléstől csak isteni erő szabadíthatna meg.

Gátat az árnak, egyháznak ti dicső nagyjai! Bölcseségeitek meg fogja találni a gyógyszer, mert hogy nincs minden elveszve, hogy ma könnyebben lehet segíteni, mint holnap, az kétségtelenül bizonyos. Csak ha azt gondoljuk, hogy „mindenek ékesen és szép renddel folynak“, csak ha ezen boldogító csalódásunkban tétlenek maradunk: akkor jön be egyházunk várába a trójai faló, hozva magával a gyászos pusztulást!

A gyógykezelés első teendője: fölismerni a bajt; itt is minden attól függ: vajjon azok, kik hívatva vannak egyházunk bajain segíteni, gyógyítani, látják-e, hogy van baj, vannak mizériák?

Hát nincs-e tétova a hit tárgyainál? A debreczeni zsinat alig merte, tudta e tétova parázsából kikaparni a forró gesztenyét: az I. §-t. Nagyot lélekzett, mikor kész volt vele, hála Istennek, több dogmatikai vitát nem kell provokálnia! Pedig a magyarhoni ev. ref. egyetemes, hivatalos egyház, mely a zsinattal teljes unióra lépett, bajosan tudná ma világ előtt, nyíltan kifejezni az ő hittudatát. Itt kellene a konfessziók, ott nincsen rájuk szükség, itt testi, ott lelki föltámadást prédikálnak, itt történeti, amott eszményi Krisztus kell, a theologiai akadémiák katedráiban a hittanárok nem repraesentálhatják a hivatalos egyház élő hitnézetét, az iskolából kikerült theologus nincs biztosan informálva a felől, hogy mi hát szorosán körvonalozva azon egyháznak hitnézete, melynek hitelveit ő hirdetni készül? Elindul hát maga és — ha van benne jóakarát — olvas bibliát, olvas konfessziókat s hirdeti az ígét, a hogy ő fölfogja. Hát szó sincs róla, hogy a protestantismus szabad vizsgálódásra jogosít s Isten mentsen, hogy én ettől a nagy kincstől akarnám megfosztani drága egyházamat; igaz, hogy a stagnálás megölő ellensége a reformációnak s „ecclesia semper reformari debet“, de mégis csak visszás dolognak tartom én azt, hogy az alkotmány a debreczeni zsinat törvényei által egyöntetűvé lön és a hivatalos egyház nem mondhatja el magáról, hogy az én jelenlegi hittudatom ez, én ezt hiszem, ezt vallo!

Bunya-Szegszárd.

Bihari Lajos,
ev. ref. segédlelkész.

T á r c z a.

Adalékok a tiszántuli ev. ref. egyházkerület történetéhez.

1766. január 14.

Jelenvoltak: Szilágyi Sámuel superintendens elnöklete alatt: Tasnádi Sz. István, Debreczeni János séniorok; Rhédey Fereucz, Ravazdi András s a debreczeni consistorium több tagja.

Isten nevének segítségül hívása után

T á r g y a k:

1) A superintendens jelentést tesz, hogy mind a színérváraljai, mind az erdódi egyház érdekében mit tett úgy Szatmármegyénél, mint a grófoknál és miként biztosította mindkét helyen hitfelekezetünk érdekeit.

2) Főríz János hivatalába visszahelyeztetik. A sénior és assessorok hasonlóképen. A séniorok kötelességévé tétetik, hogy ezentúl a visitatio alkalmával társával együtt ne eszközölje a házassági ügyek elintézését azon czélból, hogy így ketten osztozzanak a jövedelmen, hanem tartsa magát a cónonokhoz.

3) Keresztúri Sámuel keresztúri lelkész egész önkényűleg az egyház tudta nélkül javíttatta ki az urasztali poharakat. A sénior intse meg, hogy jövőre ne így járjon el.

4) Csokaji egyházban előállott vizályt, hogy a nép Oláh Andrást meg akarja tartani, Fényes György pedig compossessor-társaival Soós Józsefet hívta meg Vétesről: intézze el a superintendens.

5) A belteki templom kijavítására 30 firt adatik az egyházkerület pénztárából Pálóczi Horváth József kezeihez, egyszersmind az építkezésnél a felügyeletre felkéretik. III. köt. 118—120. l.

1766. ápril 22.

Jelenvoltak: Szilágyi Sámuel superintendens elnöklete alatt: Derecskei András érmelléki, Tasnádi Székely István szabolesi, Debreczeni János debreczeni, Makódi Mihály középszolnoki, Kaszap István kunsági séniorok; Szikszai György békési egyházmegye nótáriusa. Több professor Debreczenből. Világiak közül: Dobozy Mihály, Vay István, Csanádi Sámuel hajdú főkapitány; Bölönyi Sándor, Szeremlei Sámuel főbíró.

T á r g y a k:

1) Iskolai ügyben a helytartó tanács által ezen év márczius 11-én kelt intézvény tárgyában Ő Felségéhez felirat szerkesztetik. Ezen felirat közöltetik az egyháziakkal is, hogy tudják magokat tájékozni a leirattal szemben.

2) A nánási egyházban Kovács János tiszalöki lelkészt óhajtanák többen. Megkérdetett az illető,

hogy hajlandó volna-e elmenni Nánásra? de ő inkább marad Lökön. A nánásiaknak ajánltatik Juhász István akadémikus és Barcza György.

3) Kalmár János Dadáról kimaradt lelkésznek az ügyében intézkedjék a tractus.

4) Huszti László szilágy-csehi lelkész ügyében intézkedjék az érmelléki egyházmegye.

5) A géresi egyház más tanítót óhajt, mint a ki hozzájuk rendeltetett.

6) Nagy-bányai egyházban a pohárosztással nem méltó tanítók bíztattak meg, — az esperes intézkedjék.

7) Laskai Erzsébet, Kovács Jánosnéra és családjára erkölcsi botrányok miatt kimondott tractusi ítélet helybenhagyatik. Kulin Péter jármii lakos panasza is orvosoltassék, a menyiben a tanító ellen vádat emelt, hogy nőjével tiltott viszonyt folytat.

8) Gál János volt bajomi lelkész kéri, hogy nője rendeltessék hozzá vissza. A superintendens intézkedjék.

9) Érszentkirályi egyházban a szószékre ajándékozott szönyegek egy nagy zavart idéztek elő. Kiküldetnek Makódi Mihály sénior Szilágyi Jánossal, megpróbálván, hogy mind a két szönyegre kapcsok varratassanak és hol egyik, hol másik fordítottassék kívül; ha pedig ezzel a tűz el nem oltathatnék, mivel az Isten házának díszé nem a szönyegekben, hanem a szentségben áll és atyafiúi szeretetben, mind a két szönyegvet vegyék be és az ecclesia ládjába tétessenek, hogy a templomban botránkozásul ne legyenek.

10) Márkus István, a szabolcsi egyházmegye jegyzője, hanyagsága miatt a jövő gyűlésre idéztessék meg.

11) Bene János v.-ábrányi lakosnak nem engedtetik meg, hogy bárha nőjétől el van is különítve, új házasságra léphessen. III. köt. 121—126. l.

Tóth S.

(Folytatása köv.)

Részletek a „Nagyvárad ev. ref. egyház történelme“ cz. műből.*)

Nagyvárad reformatiója.

A 16-ik század elején lángra gyúlt szikrája a reformatiónak tért hódított ugyan már Magyarhon földén is 1522-ben, sőt midőn — „nemzeti nagylétünk gyásztemetője Mohács“ a magyar nemzet sírját ásta meg egy időre s a közös veszély a különböző vallású honpolgárokat a közös fájdalom sebének viselésében testvérekké téve — 1526-ban a reformatió terjedésének tág tér nyílt Magyarországon, s a

Dombi Lajos barátunk több forrásból összeállítja a n.-várad ev. ref. egyház rövid vázlatos történelmét. E művének egy részét beküldvén hozzánk, abból 4—5 számunkban részleteket közlünk. Szerk.

mily nagy csapás volt a mohácsi vész hazánkra nézve, ép oly nagy mérvben kedvezett a reformatió általános terjedésének: mégis e vallásos mozgalom a gyorsan száguldó Köröstől átszelt Nagy-Várad lakosainál testet nem ölthetett; a reformatió áramlatának útját állták különböző körülmények, elgördíthetetlen akadályok, úgy hogy csak az 1557-ik év hozta meg ennek életét.

Hogy a gyorsan haladó reformatió a Nagy-Váradra bejutásra előbb nem találhatott utat, ennek egyik lényeges oka a földesúri jog alapján kifejtett merev ellenállás tényében keresendő.

Ezen időre esik Martinuzzi György váradi püspöksége (1534—1551.), ki a reformatió legelfogultabb ellenségeinek egyike volt; kinek türelmetlenségéről s vak buzgalmú elfogultságáról tanúskodik azon tény, hogy 1543-ban saját egyházfiát megégettette, a miért az egy szobrot imádó nőt arczul ütött; sőt Szegedi Kis István reformátort is kegyetlenül megverette s 200 könyvét elkoboztatta; az 1538-ik évben Segesvárt tartott hitvitában — Váradról megjelent ferenczrendi szerzetes Szegedi Gergelylyel — vitázó Szántai István protestáns jeles férfiú megégettetését kérte János királytól. A király azonban e kérést, mint jogtalan nem teljesíté, sőt — midőn Martinuzzi ekként szólt, kérésének megtagadtatása után: „ha felséged nem teszen róla, mi is nyilván más irral kötjük“ — maga a király figyelmezteté Szántait, hogy távozzék birodalmából, vesztét kikerülendő.

Ily körülmények között miként hódíthatott volna tért a reformatió Váradon, hol a földi hatalommal és eszközökkel gazdag püspök teljes erejéből útját állta a reformatió bejuthatásának.

Az 1551-ben meghalt Martinuzzi püspöki székének s intolerantiájának egyiránt öröklője Zaberdin Mátyás váradi püspöksége idejében (1551—1556.), hasonlóan útja lón állva a reformatió bejövételének, úgy hogy a protestantismus életnapja sugarainak ébredése, Nagy-Váradot illetőleg, azon időre esik, midőn Zaberdin életnapja nyugovóra szállt.

Ezen időben történt Erdély önállóságának visszaszerzetése s az 1556. nov. 23-án Kolozsvárt tartott országgyűlés kimondotta az egyházi javaknak állami czélokra leendő fordítottatását s 1557-ben Tordán a vallásszabadságot. Az 1557. jun. 1-én hozott — vallásszabadságra vonatkozó — határozata a tordai országgyűlésnek így hangzik: „Kiki vallja azon hitet, mely neki tetszik, új vagy régi szertartásokkal s e részben teljesen szabad akarata szerint cselekedhetik. De az új vallást követőknek — t. i. lutheránusoknak s kálvinistáknak — nem szabad egymást boszúsággal illetni. Szászok és magyarok egyaránt saját papjaiknak adják a tizedet.“

Ugyanazon országgyűlés rendelé el három zárdának tanintézté alakítását.

E korszellem behatása alatt, fentebbi országgyűlési intézkedések értelmében az akkori váradi várkapitány Nyakazó Kendi Antal a Szent-László papjait és szerzeteseket a várból eltávolította (1557.), a püspökség és káptalan javait elfoglaltatta (1558.). Ekként kiesett a fegyver a klérus kezéből.

A kegyurak protestáns hitre térvén, papjaikat is áttéríték, vagy helyettök protestáns papokat alkalmazának. „Igy lón, hogy a mint az előtt még csak néhány évvel titkon és szörványosan valának protestáns papok, úgy most

már csak titkon és itt-ott voltak katolikus lelkészek, többnyire koros férfiak, kik napról-napra fogytanak és nem vala, ki nyomukba lépjen.“

A római katolikus vallásban növekedett idősök elhunytával eltűntek a templomokból a képek, oltárok s az egyházi szertartások puritán jelleget öltének s a protestantizmus 1557. óta Nagy-Váradra is utat talált, a mely időben a „váradai püspökségnek sem főpásztora, sem püspöki helynöke, de még csak főesperesei sem valának.“

„1557-ben egész Várad tűz által elpusztítottván, Izabella (özv. Zápolya Jánosné) egy Tordáról 1558. márcz. 24-én küldött levelében megengedte, hogy akármi idegen emberek akarnának az elpusztult Váradra menni, akár lakóul, akár építés végett, azoknak ott szabad megtelepedés engedtessek: s ezen alkalmatossággal, mivel már Várad körül és a Körös mentében mindenütt reformátusok laktak, ezek Váradra bemenvén, magokkal oda a ref. vallást 1558-ban bevitték és úgy megfundálták, hogy Várad egy volt a legnevezetesebb lakó helyek a reformátusoknak.“

Ez események közepette alakult meg teljesen Nagy-Váradon az ev. ref. egyház. Első lelkésze Czeglédi György lón.

Dombi Lajos.

(Folyt. köv.)

Visszhang

„Néhány szó a lelkészminősítési szabályzat módosításához“ cz. cikkre.

(Vége.)

Megvallom, nem értem, sőt kimondom, nem is remélem, hogy valaha megértsem, honnan származik a tömérdek következetlenség e bizonyítvány szövegében. Nem tudom megérteni: miért olvasztatnak össze egymáshoz nem tapadó, nem tartozó tárgyak s miért vágatják ketté erőszakosan olyan, a mely anyagra, lényegre nézve teljesen egy?

Olyan feleletet nem is képzelek, mely e visszás helyzetet képes volna igazolni, de van egy szempont, mely némileg mégis mentségére lenne, t. i. ha valaki azt mondaná, hogy itt azon elv akar előtérbe lépni, miszerint a nagyobb súly az írásbeli részre helyezendő.

Ugyde ez a mentség azonnal elesik, mihelyt arra gondolunk, — a mit fentebb kimutattam, — hogy t. i. az általános osztályzat megállapítására nincs semmi befolyása az írásbeli dolgozatok eredményének, sőt ez, az eddigi gyakorlat szerint figyelembe sem jó, csakis annyiban, hogy a bizonyítványokba beiratik s esetleg a kandidáló bizottság által az illető kárára beszámíttatik.

Ezeknél fogva bátorodom ismételtelen kifejezést adni amaz indítványnak, hogy az „írásbeli dolgozatokból“ című rovatok, valamint a „Gyakorlati bibliamagyarazatból“ kifejezés alatt álló rovat a lelkészképesítési bizonyítványok szövegéből teljesen töröltessenek s láttassanak el új szövegű bizonyítványokkal mindazok, kik lelkészképesítési vizsgáikat a zsinati törvények életbeléptetése óta tették le, de ama czélszerűtlen szövegű bizonyítványokkal láttattak el. Tétessék ki ezen új szövegű bizonyítványokban az álta-

lános osztályzat is a bennök levő összes szóbeli tantárgyakból nyert osztályzatok háromnegyedrészére szerint.

Az általános osztályzatnak eme kulcs szerint számítását a következő indokokkal vélem támogathatni:

1) Ha valakinek 12 tantárgy közül 9 tárgyból egyforma osztályzata van, ellenben 3 tárgyból másféle eredményű vizsgát tett: bizonyára nem az utóbbi, hanem az előbbi nyújt biztosabb tájékozást az illetőnek theologiai képzettsége iránt.

2) Mert a lelkészképesítési vizsgáknak nem az a rendeltetése, hogy ott az állapíttassék meg, milyen könyvnelkülöző tehetsége van a vizsgázónak s milyen pontossággal és folyékonyssággal tud felelni a felvetett kérdésekre, hanem hogy a theologiai tárgyak nagyobb részében minő otthonosságot és alaposágot tud felmutatni. Ez pedig teljes biztossággal megállapítható a tantárgyak háromnegyedrészéből adott feleletekből, kivált ha döntő súlylyal járul ezekhez az írásbeli dolgozatokból nyert osztályzat, melynek az volna valódi rendeltetése, hogy itt beszámíttassék, tehát a maga fontosságához képest ponderáljon, nem pedig, hogy a tárgyak sorozatában a bizonyítványokban leghátul, ugyszólván, minden szavazati jog nélkül pusztán numeráljon.

3) Mert más egyházkerületek gyakorlata is a most indítványozott methodus mellett bizonyít; ugyanis

a) a tiszáninneri egyházkerületben azok, kik minden tárgyból kitűnő osztályzatot nyertek, „kitüntetéssel“ képesíttetnek; azok pedig, kik a tárgyak $\frac{1}{2}$ részéből kitűnő vizsgát tettek, — úgy hogy a többi osztályzatuk jeles, — „kitűnően“ képesíttetnek s ezek is, épen úgy, mint az előbbie, II. osztályú egyházak papi állomásaira minősíttetnek vizsgáik alapján.

b) Az erdélyi egyházkerületben csakis általános osztályzat tétetik ki a lelkészképesítési bizonyítványban, mely általános fokozat — legtöbb részben — a vizsgáló bizottság tagjainak szótöbbségével állapíttatik meg. Már pedig — bocsásson meg a világ, de — mindig nagyobb súlyt lehet helyezni a tantárgyak $\frac{3}{4}$ részéből adott feleletek objectiv értékére, mint egy-két esperes, vagy másféle bizottsági tag subjectiv ítéletére.

4) Az általános osztályzat illetén megállapítása mellett szól a sokat hangoztatott egyöntetűség elve is, sőt ezt kívánja a világosság, a jó rend és igazság is. Mert nemde kompromittáló dolog az például magára ez eddig fennálló rendszerre és az ahhoz bilincselte hatóságra és férfiakra nézve is, midőn valaki a jelölő bizottság előtt felmutatja bizonyítványait, — s az első vizsgáról szóló mindenből kitűnő, tehát ilyen általános érvényű is, ellenben a másodikban ott van egy „kielégítő“ és . . . ott lebeg a bölcs férfiak ítélete az ég és föld között, mint Mahomed koporsója, mert a kérdéses lényt nem lehet beosztani sem a tudósok, sem a tudatlanok országába és úgy van a szégyény papi lény ágas-bogas bizonyítványával, mint a polyp, melyről azt sem tudják bizonyosan, állat-e vagy növény?

Még kényesebb a dolog akkor, ha az illető második vizsgáján képesíttetik magasabb fokozattal, mint az első.

S miután az első vizsga tárgyait a tulajdonképeni theologiai, a másodikét a papi tárgyak képezik: mindkét esetben azon jelenséggel találkozunk, hogy az elmélet ellenmondásban áll a gyakorlati részszel.

Pedig mindkét esetre tudok példát a legújabb idők-
ből is.

5) A lelkészminősítési szabályok a zsinati tör-
vényhozáson nyugosznak és nem az 1864. évi októberi
egyházkerületi közgyűlés 39-ik számú végzésén: annál fogva
a lelkészi diplomák szövegének és szerkezetének is a zsi-
nati törvényhozás tendenciáját kell szem előtt tartani, nem
az idézett egyházkerületi végzést. S ezt annyival inkább
bátorkodunk sürgetni, mert jól esik hinnünk a tiszántúli
egyházkerületi közgyűlésről, hogy a maga végzéseit nem
tartja egyenlő tekintélyűeknek a tridentini zsinat canonaival
és decretumaival.

Mindezek által nem azt akarjuk elérni, hogy megsza-
poritva lássuk a „kitűnők“ és „jelesek“ követelő s gyakran
önhitt seregét: hanem csak annyit akarunk, hogy a minősít-
és megnyerésénél ne csak a jó szerencsének és szor-
galomnak legyen döntő szerepe, hanem engedjék egy-
kis beavatkozás a tehetségnek is. Adassék meg mindenki-
nek, a mit jogosan igényelhet, hogy ne kelljen azután egye-
seknek nekrológok írásával keresni irodalmi érdemet, mely
által egy magasabb osztályba jussanak, hanem szentelhes-
sék idejüket és erejüket hivatásuknak megfelelő komoly
tanulmányoknak.

Általában módosíttassék úgy a minősítési szabályzat,
hogy a 4-ik osztályba soroztassanak azok, a kik szerencsé-
jöknek tartják azt is, hogy a papi osztályhoz tartozhatnak,
habár mint utólsók; ilyenek voltak is, lesznek is mindig. A
harmadik osztályt képezzék azok, a kik elég megnyugvást
találnak abban is, hogy nem épen ők az utólsók. Ilyenek
is mindig lesznek. Az első és második osztályba tartozza-
nak azok, kiknek büszkesége abban áll, ha mindenik el-
mondhatja magáról, — amazokkal szemben, — hogy: „egy-
magam többet munkálódtam, mint amazok együtt véve.“

Ezek után és ezek alapján bátorkodom még egyszer,
röviden a következőkben kimondani indítványomat: „Ké-
szíttessen a tiszántúli egyházkerület új szövegű, a zsinati
törvény és lelkészminősítési szabályzat tendenciájának meg-
felelő s minden érdeket kielégítő, minden félreértést kizáró
lelkészi bizonyítványokat, melyekből az írásbeli dol-
gozatok rovata kihagyassék, ellenben az általános
osztályzat, — a szóbeli tárgyak háromnegyed részéből
nyert egyforma osztályzatok szerint, — kitétessék, a foko-
zatok eddigi elnevezései „kitűnő“, „jeles“, „kielégítő“, a
többi egyházkerületek gyakorlatára tekintettel, továbbra is
meghagyatván.“

Vajha ezen indítványra a főtiszt. egyházkerület hala-
déktalan intézkedése lenne a válasz, mely szerint az eddigi
hiányos bizonyítványok helyett, — az elsorolt kívánalmak-
nak és a papi diplomák céljának s méltóságának megfelelő
— impozáns szövegű és szerkezetű lelkészi oklevelek
adatnának kezünkbe!

Egy pap.

A felső-szabolcsi ev. ref. egyházmegye közgyűlése.

(Vége.)

Az államsegély kiosztására vonatkozó javaslatnál,
mely szerint annak szétforgácsolásával egyeseken kis mérv-

ben van segítve, amaz óhajtnak kifejezésével találko-
zunk, hogy szigorúan vizsgáltsanak meg a folyamodók
anyagi viszonyai — és csak azok segélyeztessenek, kik arra
valóban rászorultak, még pedig nagyobb összeggel, mint
eddig.

A segélyforrás igénybe vételénél a köztapasztalat azt
bizonyítja, hogy az a prot. papság nagy részének nyakába
vett oly tarisznya, melyet akkor is felnyitnak, midőn az, ha
nem egészen is, de legalább oly mérvben van meg rakva a
jó Isten áldásával, melyből tisztességesen lehet megélni, —
csak a felesleges élvekről, a nélkülözhető igények kielégít-
ési vágyáról, mint eddig le tudott, úgy ezentul is, feltétle-
nül lemondani tudjon.

És e szegényletes kapzsiság, a szegény nyomorúság-
tól való elkoldulási szokás immár természetté vált! Pedig
ez az emberben megöli a humanitást, tönkre veri az öné-
zetet, lealázva az eddig önerejében és példás türelmében
kiemelkedett, fáradni nem tudó kálvinista papságot. Tiszte-
let a kivételeknek! . . . Részemről csak azoknak nyujtanék
segélyt, kik rendkívüli nehéz csapással sujtattak s kiknek
jövedelmük valóban nem elegendő a szülei legszentebb kö-
telesség teljesítésére, az oly fontos gyermekneveltetésre.

Minden más eset a segélyt nélkülözhetővé teszi. Ha-
nem adnék inkább segélyt illő mérvben elzüllő-félben levő,
elárvult egyházainknak, melyek ma már segély nélkül itt-
ott sírba dőlni készülnek; mert ezek segélyezésétől függ a
hivatali állás — s magának az egyházközségnek is létezése.
Nagyon megfigyelendő tehát, hogy ha nincs szervezett bár-
mily testület, nincs ott szükség, de nem is lehet szó állásról.

A tanügy élére arra képes, komoly életirányú és tö-
rekvésű férfiút választottunk meg nagy többséggel tanügyi
bizottsági elnökké, Keresztessy Sándor madai lelkész sze-
mélyében, kinek a tanügy iránt eddig tanúsított meleg,
tettre kész érdeklődéséből következőleg, csak a legjobbat
és legszebbet lehet reményelni és tőle bizton meg is várni.

A vallás- és énektanítás ügyében beadott véleményes
javaslat felett, értesülesem szerint, más lapok hasábjain in-
duland eszmecsere, azzal itt nem foglalkozom; hanem azt
dicséretesen kiemelendőnek tartom, hogy a nt. egyházmegyei
tanács, az összes jelenvolt gyűlési tagok meglegedé-
sére, a 9 kiskorú árvát hátrahagyott Budaházi Pál n.-ha-
lászai volt lelkész özvegyének, az egész kegyeleti évet egy-
hangúlag megadta. Közérdek nincs általa sértve; mert a
n.-halászai papi állást véleményem szerint, papi jellemű fun-
gens, habár ifjú helyettes is, bizvást eredményesebben be-
tölti, mint a hívek vallásos érületén, önként, ráerőszakol-
ás nélkül nyilvánuló szabad akaratán csorbát ütött oly
egyén, ki akár bibliáját megtagadta, akár pedig agg koránál
fogva, erős és kitartó munkásságra képtelen.

A magyar protestáns irodalmi társulat alapító tagjai
közé egyházmegyénk 500 frttal akként lépett be, hogy an-
nak 5° -os kamatját évenként örök időkre befizetendi, de a
tőke beköveteléséhez jogot nem ad.

Három fegyelmi ügy is szönyegen vala; mind tanítók
ellen intézve, melyek közül a gávai ügy alakítás hiányában
volt a kerületről az egyházmegyére visszaküldve, új vizsgá-
lat megejtése végett. — És épen a gávai egyház és tanítója
közt fenforgó ügyből kifolyólag megejtett ama vizsgálati
ujmódi rendszer, melyszerint a kiküldött vizsgáló bíró a
feleket saját illetősége helyére idézte meg a vizsgálat meg-

ejtése czéljából, — kérdelem: nem fog-e ismét akadályt gördíteni az ügy lebonyolítása elé? Nem fogja e a különben ártatlan és az egyházmegye közelsimerésében részesített, kitűnő Pásztor József tanító sorsát nehezíteni?

Ezek után még több, helyi érdekű kisebb ügyek intézetvén el, a gyűlés esperes urnak az egyházmegye kormányzó testületére, összes tisztikarára Istentől kért erő és kegyelem áldásának kívánása mellett berekesztetett.

Kék, 1887. szeptember 19.

Nagyváthy Ferencz,
egyházmegyei aljegyző.

Böngészet és egy kis statisztika egy könyvből.

Megjelent „A magyarországi ev. ref. Egyház Egyetemes Névtára” az 1886-ik esztendőre.

Nagy munka, nagy adathalmaz-gyűjtemény, felöleli, felmutatja egyetemes egyházunknak szellemi és anyagi erejét.

Nézegetve e névtárban közlött adatokat egyházaink bevételeiről és kiadásairól, — meglepett azon nagy áldozatnak olvasása és látása, melyet egyes egyházaink évenkénti fentartásuk és virágzásukra vallásos buzgalommal hoznak és teljesítenek.

Mily nagyok ez áldozatok, mutatni fogják azon adatok, melyeket ez alkalommal csak tiszántúli egyházkerületünknek heves-nagy-kunsági egyházvidéke egyházairól kijegyezve, ezennel nyilvánosságra hozok. Egyedül a készpénzbeli bevételeket és kiadásokat említem, elhallgatva a tekintélyes összegű gabonaféle bevételeket és kiadásokat, úgy szinte a forintok melletti krajczárokat.

Felveszem sorban egyházvidékünk gyülekezeteit:

	lélekszám	bevétel	kiadás
1. Karczag	13,467	28,880 frt	21,315 frt
2. Kisujszállás	10,829	20,770 „	19,274 „
3. Mező-Túr	18,861	16,989 „	15,201 „
4. Túr-Kevi	11,897	15,832 „	15,654 „
5. Földvár	4796	12,036 „	11,610 „
6. Déva-Ványa	8476	9462 „	8899 „
7. Kunhegyes	7490	6531 „	5052 „
8. T.-Sz.-Miklós	6285	5972 „	5219 „
9. T.-Roff	2955	5925 „	4110 „
10. Füred	3626	5140 „	5127 „
11. Madaras	7069	4977 „	4861 „
12. Bura	1709	2171 „	1831 „
13. Szöllös	2009	2077 „	1698 „
14. Derzs	1326	1480 „	970 „
15. Abád	2063	1457 „	1247 „
16. Szentimre	2053	1193 „	1055 „
17. Kenderes	2659	1068 „	873 „
18. Sas	1658	913 „	893 „
19. Igar	1158	756 „	766 „
20. Kürt	1797	662 „	612 „
21. T.-Nagy-Rév	1082	633 „	608 „
22. Inoka	847	632 „	612 „
23. Szalók	671	632 „	522 „
24. Ugh	579	513 „	509 frt.

E felmutatott adatok szerint a heves-nagy-kunsági egyházvidék 24 gyülekezetének készpénzbeli bevétele 146,701 frt, kiadása 125,722 frt.

Ezen adatokból az is látható, hogy a lélekszám arányához mérten bevételben és kiadásban első helyen áll Tiszaföldvár egyháza, azután Kisujszállás, Karczag stb.

Tiszántúli egyházkerületünkben van 13 egyházmegye, vagy vidék, népesség tekintetében első a békésbányai, második a heves-nagy-kunsági, 24 egyházban 116,846 lélekkel; gyülekezetei számára a 12-ik helyen áll, kevesebb számú levén az alsó-szabolcsi hajdú egyházvidék, 21 egyház 104,600 lélekkel.

Az 5 egyházkerületünkben van e névtár adatai szerint 1980 anyaegyház, 98 társegyház, 3261 főkegyház 2.024,699 lélekkel.

Ugy látom, ezen bevételek és kiadásokba nincsenek felvéve a középtanodai költségek. Ezekről is nyujtok számlát.

Egyházvidékünkben középtanodák:

1. Karczag. Bevétel 24,560 frt. Kamata, szükséghez képest az egyház pénztárából pótolva. Tanár: 2 rendes, 2 helyettes, 2 mellék.

2. Kisujszállás. Alaptőke 44,200 frt, évi kamata 3535 frt. Egyháztól 1000 frt, várostól 900 frt, tandíjból 500 frt. Összes bevétel 5936 frt. Kiadás: 6 rendes tanár 900 frt díj, igazgatói díj 100 frt, könyvtár, gyűjtemény 200 frt, tanári nyugdíj, képviselő-díj, nyomtatványok, fűtés. Összesen 5804 frt.

Ösztöndíjak összege 3017 frt.

3. Mező-Túr. Bevétel 9040 frt, kiadás 7840 frt. Tanárok fizetése 900 frt, igazgatóé 1050 frt, segédeké 100—200 frt.

Ösztöndíjak: 200 frt kamata tanulási előmenetelért, 200 frt kamata önképzőköri jutalmakra.

Tápintézet tőkéje 11,000 frt.

Ha már egy egyházvidék gyülekezetei ily nagy kiadásokat tesznek évenként saját létük fentartására, tanintézeiknek virágoztatására, mily nagy lehet azon teher és kiadás, melyet a 13 egyházvidék gyülekezetei tesznek, mily roppant pedig azon összeg, melyet a reformált összes gyülekezetek évenként áldoznak nemcsak a magok, hanem a haza érdekében is. Igen, mert a mit ők így tesznek, abból a hazára hárul fény, dicsőség, haszon.

Érdekes lenne, ha többi egyházvidékeinkből is lennének ily kimutatások, azokból biztosan lenne átlátható a reformált felekezetnek nagymérvű áldozata.

De mi okból tettem én ezen adatok közlését?

Gondolom, e nagy könyv, „a magyarországi ev. ref. egyház egyetemes Névtára” kevesebbek kezében fog forogni, mint protestáns lapjaink; hadd lássák tehát nemcsak felekezetünk tagjai, hanem az egész haza, mily nagy áldozatokat tesznek reformált hitvallású, önzetlen hazaszeretettű, alkotmányos érzületű hazánkfiak a tudomány, műveltség, nevelés szent oltárára.

Kisujszállás.

Keszi Hajdú Lajos.

K ü l f ö l d.

Hollandiai prot. külmissió. Az egyházi pártoskodások, viszálykodások kártékony szele nagyon látszik Hollandia külmissiójának mezején is, de — a református holland nép ritka vallásos lelkesedéséből ítélve — remélhető, hogy a vi-

har csendesedésével, a legszebben fog az felvirágozni. A mai viszonyok között az irányok szerint különbözök a missziói társulatok is. Az 1797-ik évben alakult meg a nagyobb „Rotterdami misszió-társulat”, mely nem soká — a grönningeni irány által befolyásoltatva — ketté szakadt; ettől kezdve jöttek létre különösen az ötvenes évek óta — a kisebb egyleteken kívül: — a lutheranus, a kereszt alatti, az orthodox, a szelíd orthodox, a szigorú ref. hitvallást követő stb. stb. missziói egyletek. Legnevezetesebbek az újabb rotterdami s az utrecht-i tisztán evangyéliomi alapon álló missziói társulatok. Ezek a legnagyobb pártfogásban részesülnek s a legáldásosabban működnek.

A hollandi missionáriusok tanintézeteiben feltűnően keveset tanítanak a héber s görög nyelvből, — de annál többet az evangyéliom világának megtérítendő népek nyelvéből s más idevágó gyakorlati tárgyakkól, — különösen gyakorlati orvostanból. Utrechtben főleg gondot fordítanak arra, hogy a leendő missionáriusok, orvosi ismeretekkel bírjanak és ez nagyon elősegíti őket nemes munkájokban. Munkaterőket leginkább a gyarmatok képezik és pedig leg-sikeresebben működnek a délamerikai-indiai szigeteken. A hollandiai biblia-társulat mintegy 10 indiai nyelven adja ki a bibliát, vagy annak részeit. A különféle társulatokból munkálkodik künn jelenleg körülbelül 60 missionárius, 35 benszülött, több helyettes lelkész, kiket magokat is tanítani kellene; de rendes lelkészek persze nem válthatják fel őket, mert benn Hollandiában is több, mint 300 egyház van pásztor nélkül.

Szellemileg úgy mint anyagilag, jelentékeny lendületet szoktak adni a misszió ügyének az 1863. óta tartatni szokott évi egyetemes missziói gyűlések. Hasonló gyűléseket tartanak évenként az egyes társulatok is; az utrecht-i példaul folyó évi gyűlését, áprilhó 26. és 27-ik napján tartotta meg a buzgó prot. nép nagy részvéte mellett. Az első nap megható hálaadó istentisztelet volt — énekkel, imádsággal, alkalmi beszéddel Máté 17:8 alapján — a dómban. A hivatalos ügyek tárgyalása másnap végeztetett be ugyancsak a dómban, hol a biztató bejelentések után, több szép beszédek hangzottak el a misszió ügyében, melyek között kiemelkedett Verhoef ref. lelkész „Pál apostolkodásáról” tartott, az ígéhirdetőkre szépen alkalmazott beszéde és két, már 20—25 év óta munkálkodott missionárius igen érdekes, tárgyilagos, az utrecht-i társulat irányának sokat ígérő előadása, a „külmissziók mezejéről”. A beszédek sorozatát néhány szívből fakadt szóval fejezte be V a l e t o n, utrecht-i theol. tanár, éreztetvén a hallgatósággal az egyháznak, pártoskodás-szülte, a misszióra is kiható, szomorú helyzetét, de egyszersmind reményt, hitet, lángoló szeretetet is keltvén a keblekben. Ha tudunk érezni, mondja szónok végül, lelkesedni földi hazánkért, nemzetünkért, a királyért, — mit szépen bebizonyított e nép, királya 70-ik, ez évi születése napján, — mennyivel inkább kell lelkesednünk amaz égi királyért, amaz égi országért? Föl, előre ez ország terjesztésére az Urnak nevében, el ne téveszszük az irányok harczában egyetlen irányunkat: éljünk a hit által az Urbanus az Ur éljen mi bennünk! Érezték itt az Isten ígéinek leendő hirdetői, hogy nem hivataloskodási vágyból, pártoskodást szülő érdekekből, — de a Krisztus iránti lángoló, önfeláldozó szeretetből kell az evangyéliom-hirdetés dicső pályájára lépni,

— akkor lehet az kedves s a mi fő. áldásos! Végül egy buzgó imádság, ének (138. zs.) s áldás zárta be a népes gyűlést. A lelkesedést mutatja az, hogy ez alkalommal az adakozás útján „missziói célra” begyűlt összeg 800, azaz nyolczszáz forint volt. Az összes hollandi missziói társulatok, 380,000 frtot áldoznak évenként, a mi több a nagy prot. Németország és Schweiz hasonczélú évi 2¹/₂ millió márknyi áldozatánál. A hollandiai reformátusok vallásos lelkesedése mint általában, úgy a külmisszióra nézve is szép reményekre jogosít: az Ur egyesíteni fogja a most elforgácsolt erőket.

Utrecht.

Dávid Gyula.

Irodalom.

A tiszántúli ev. ref. egyházkerület népiskolai könyvkiadványai közül beküldettek hozzánk a IX—XII. szám alatti új könyvek, u. m. IX. sz. a.: Magyar ábécze és olvasókönyv az elemi iskola I. osztálya számára. Szerkesztette Dóczy Gedeon. Ára kötve 20 krajczár; X. sz. a. ugyanazon szerzőtől: Vezérkönyv a hangoztató írva-olvasztatáshoz s útmutató a magyar ábécze használatához. Ára 25 kr; XI. sz. a.: Életrajzok a magyar nemzet történetéből az elemi iskola III. és IV. osztályai számára. Irták Gergely Károly és Kovács Lajos. Ára kötve 20 kr s végre XII. sz. a. ugyanazon szerzőktől: A magyar nemzet története az elemi iskola V. és IV. osztályai számára. Mindenik pályadíjat nyert mű s egyházkerületünk tulajdonát képezik. Nyomattak Hornyánszky-nál Budapesten s kaphatók ifjú Csáthy Károly bizományosnál Debreczenben s általa minden könyvárusnál. Ismertetni fogjuk e tankönyveket s most csak annyit jelzünk, hogy főként a két utolsót találván tárgyunknál fogva érd-kesebbeknek, élvezettel lapozgattuk át azokat és sokat gyönyörködtünk egyszerűen nemes, emelkedett, de soha nem áradozó szép irályokban. Ugy véljük, hogy igen kitűnő tankönyvekhez jutott e kiadványok által egyházkerületünk. Kezeskedik erről mind a három író neve, eddigi működése.

A Magyar Tudományos Akadémia aláírási felhívást bocsátott ki a könyvkiadó-vállalat ötödik ciklusára. (1887—1889.) Az új folyam első sorozata történelmi, második sorozata irodalmi, harmadik sorozata jog- és államtudományi, részben fordított, részben eredeti műveket ad s az első sorozatból évenként nyolczvan iv, a másodikból hatvan iv, a harmadikból ötven-hatvan iv, angol díszkötésben fog 20—30 íves kötetekben megjelenni. Az első sorozat egy évfolyamának ára négy, a második és harmadiké három-három forint. Ezenkívül az angol vászonkötésért kötetenként 40 krajczár fizetendő. Egy-egy évfolyam aláírási ára előre bérmentve küldendő ily cím alatt: Hornyánszky Viktor akadémiai könyvkereskedése Budapesten, az Akadémia épületében. Az aláírás egy sorozatra is elfogadtatik, de három évre kötelező. Az évi illetmény ezentúl minden esztendő november havában küldetik szét, esetleg már tavasszal.

Különfélék.

Debreczeni főiskola. Szentgyörgyi Kálmán esküdtfelügyelő és gymn. segédtanár f. hó 28-án, szerdán d. e. tartotta meg értekezését, melylyel széniori hivatalába ünnepélyesen beállított. Az ünnepélyen Tóth S. akadémiai igazgató, minden tanszak képviselőiben több tanár, továbbá a teljes számú theologiai ifjúság voltak jelen. A székfoglaló értekezés tárgya a feltámadás volt, kidolgozva 1 Kor. XV. rendszeres magyarázatának alapján. A bevezető rész adja magának a feltámadásnak általános fogalmát, majd pedig szemügyre veszi tisztán ker. talajon, megkülönböztetve a halhatatlanság általános emberi reményét vagy sejtelmét, a Krisztus feltámadása által dönthetetlen bizonyosságra emelt testi feltámadás hitétől. Megmutatja, hogy az ótestamentom már mit tartalmaz erre vonatkozólag s a mit az sejtett s remélt, mint emeli az újszövetség szilárd tanná. Átterve a feltámadás mikéntjére, megbírálja azon nevezetesebb hypothesiseket, melyeket ennek idejére, de különösen a feltámadott minémiségére az idők folyamán létrehozta. Megmagyarázza a pneumatikus testet, az újszövetségben adott két támpont (a megdicsőült Krisztus előképe s a parusiát életben megérők analogiája) alapján, ismertetve a feltámadott testnek a mostanihoz való viszonyát fejtegető nézeteket. Majd a feltámadás practikus jelentőségének előadása után részletesen előadja magának Pálnak tanát s ezek után, elfoglalt álláspontjának kimutatására következik az 1 Kor. XV. magyarázása. Ebből azonban a felolvasás keretébe csak a 28 első versé tartozott. A szokott eskütétel után, épen úgy, mint az ünnepély kezdetén az akadémiai igazgató beszélt, érdekesen fejtegetve a széniori hivatalnak régi, egész 1588-ig visszamenőleg kimutatható történetét. Megismertük e beszédekből a régi széniori esküformákat, s ezekből az állás fontos iskolai jelentőségét. Megtudtuk, hogy Szentgyörgyi Kálmán ur 416-ik széniora a debreczeni főiskolának stb. A mi különben magát a székfoglaló értekezést illeti, kellemesen lepott meg bennünket abban azon tüneménynek újabb észlelése, hogy hittanhallgató tanítványaink közül többen a komoly exegesisel mily beható mélységgel szeretnek és tudnak foglalkozni. — A főiskolai oratoriumban, rozzant állapota miatt ez évben nem lehetvén istenitiszteleket tartani, a tanárkar a debreczeni ev. ref. egyháztanácshoz fordult, hogy engedje át minden második vasárnap d. e. 11 órakor a nagytemplomot ifjúsági istenitisztelek tarthatására. Az egyháztanács szíves készséggel teljesítette a kérést s így a főiskolai ifjúság holnap már a nagytemplomban fogja istenitisztelejét tartani.

Andaházy-Szilágyi-intézet. Városunk ezen nevelő intézete élére f. hó 29-én választottak a „hites communitas“, vagyis a városi bizottsági közgyűlés református tagjai a visszalépett Gönyei Károly helyett új gondnokot. Az alapítványi levél föltétele szerint jelen voltak a választáson Révész B. püspök és Könyves Tóth Mihály lelkész urak is, utóbbi, mint legidősebb debreczeni református lelkész. Megválasztott Vértesi István v. tanácsnok 64 szavazattal Nagy Ferencz ügyvéd 32 szavazata ellenében. Nem hallgat-

hatjuk el, hogy minket nagyon meglepett a választásnak ezen eredménye. Vértesi tanácsnok urat úgy ismerjük és tiszteljük, mint a ki hivatali állása teendőit jól be tudja tölteni, de a ki iskolai ügyekkel soha teljes életében nem foglalkozott. Nagy F. ur pedig már másfél év óta áll ideiglenes gondnoki minőségben az intézet élén; s egyházi és iskolai ügyek iránt mindig melegen érdeklődő embernek ismertük őt. Valóban több méltányosságot várnánk a „hites communitas“ református tagjaitól!

Lelkészválasztás. A beregi egyházmegyében megürült három lelkészi állomásra f. hó 25-én ejtetett meg a választás. Barabásba az 5 jelölt közül Varga József macsolai lelkész s egyházmegyei közpénztárnok, Izsnyétére Szentimrei József kajdanói lelkész, mindketten egyhangúlag, Bereg-Ujfaluba pedig három szótöbbséggel Bereczky József bilkei missionárius lettek megválasztva.

Nagy-Kikinda. Levelet vettünk N.-Kikindáról, melyben az ottani ev. ref. egyházközség megalakulását tudatják velünk s egyszersmind meghívják az egyház megalakulásának öröme, októberhó 2-án az ág. evang. egyház imaházában tartandó hálaadó istenitiszteletre, melyen Fekete Gyula lelkész ur tartandja beköszönő szónoklatát. Örömmel jegyezzük föl e tényt s gratulálunk lelkes hittársainknak, kik oázt tudtak magoknak teremteni az ottani nagy pusztaságban. Kérjük a tiszteletes lelkész urat, kinek nehéz munkájára Istennek minden áldását kívánjuk, hogy, a mennyiben mi csak lélekben lehetünk ott a szép ünnepélyen, tudósítsa annak lefolyásáról érdeklődő közönségünket.

Egyházi beszéd-cyklus. Szász Károly dunamelléki püspök ur, ki tavaly az „emberek közötti válaszfalokról“ tartott egy egyházi beszéd-cyklust, ez idén is tart ilyet következő egybefüggő tárgyakról: I. Jézus magában. II. Jézus és a nép. III. Jézus és a szenvedők. IV. Jézus és a bűnösök. V. Jézus és az Atya. VI. Jézus teljes hatalma. E beszédeket lehetőleg két hetenként tartja meg a nevezett püspök ur.

Egy magyar ev. ref. lelkész kiténtetése. Venetianer Sándor hazánkfia, ki most déli Oroszországban a rohrbachi református gyülekezet lelkésze, de a kit itthon tartózkodása idejéből még többen ismernek, a bécsi evang. theologiai fakultástól, mint az evangéliomnak buzgó hirdetője és mint a ki tanultságát több theologiai munkájával bizonyította be, 1887. június 29-iki kelettel theologiai licentiatusi rangot nyert. Örülünk a méltó ember szép kiténtetésének.

Szerkesztői posta. I. Gy. Beccses leveleit szíves köszönettel vettem s jövő számban megkezdem közlésöket. — B. L. B.-Szegszárd. Levelére itt van a lapban válasz. Máskor is szívesen látom. — L. M. „Vallásügyi sérelmeink“ cz. cikkét jövő héten sajtó alá adom. — Z. J. N.-Bajom. Várom ígéreted teljesülését. Általam már ismert derék munkádat a legközelebbi számban megindíthatom.

Laptulajdonos és felelős szerkesztő: **Csiky Lajos.**